

Seppegők

Seppegők

Akék *cerkev*ben fehér fátyol volt Isus Kristus körül a keresztfán, és az ikonokat fehér virágokkal rakták körül. Agata a női kórossal próbált, szent Onufrij előtt el voltak készítve a gyertyák. Az egyszemű Roza egy kis hokedlin állva tükörtisztító sprével próbálta kifényesíteni a festett üvegablakot. Férje, Jan, ott állt mellette, és tartotta a billegő hokedlit.

Roza évekkkel ezelőtt vakult meg az egyik szemére. Állítólag a cukorbetegsége miatt, de voltak, akik azt mondták, valaki rontást tett rá, amiért fia házasságon kívül született. Senki nem tudta, kitől, Jan már a kis Piotrral vette el őt, közös gyerekük sosem lett. Azt beszéltek, ez is az egyik szomszédos falubeli feldühödött feleség átka volt.

Roza eljárt gombát és áfonyát árulni. Az út mentén ücsörgött a kosarak közt, és puha kötésű regényeket olvasott, amilyeneket a hajnowkai trafikokban árultak. Miután Piotr megszületett, őt is hordta magával. Az egyik, kissé áfonyafoltos kosarat kibélelte egy kocás pléddel és beletette a kislát.

Vitte a többi kosárral együtt, és talán egy pillanatra megfordult a fejében, hogy kínálhatná a gombával együtt. És egy üres papirozt tenne a kezébe, mint egy jobb életre feljogosító kérvényt, amire a megtalálói tetszőleges nevet írhatnának. A Nílus nem volt a kínálatban, a fáraók lányai egészen máshol fürdöztek.

Különféle rendszámú autók haladtak el mellette, időnként némelyik meg is állt, és ha a kislát nem sírt, sokszor észre sem vették őt. Ha nagy volt a hőség, a legközelebbi fa alá tette, ő maga pedig az útpadkánál ült.

Egy alkalommal egy férfi szállt ki az autóból, aki annak a könyvnek a borítóján lévő férfira emlékeztette, amelyet éppen olvasott. Szerette volna megnézni, hogy valóban ő-e az, hátha megkönyörült rajta az Úr, de attól tartott, hogy amíg keresgéli a könyvet, élete fér-fija továbbáll.

– Asszonyom, nem ülhet itt ebben a hőségben.

Piotr felnőszörgött a fa tövében. A férfi rémülettel, de gyöngéden pillantott a gyönyöző homlokú gyerekre, fogta a kosarat, felségítette az asszonyt, és kinyitotta előtte a kilancolt volvá ajtaját.

– Jöjjen velem.

Roza megigazította a szoknyáját, és elmosolyodott. A férfi gondosan a hátsó ülésre tette a kosarat a gyerekekkel.

Arra ébredt, hogy a bátyuska hajol föléje, öregecske fordja meg az út szélén lehúzódvá villogott.

– Mit csinál itt, asszonyosság? Hisz megég a gyereke a napon!

A fa alatt Piotr üvöltött vöröslő fejjel, mintha minden távolba vezető autó motorját túl akarná harsogni, és arra várna, hogy visszajön érte valaki.

Jan, a templomszolga, kivette a gyereket a kosárból és felemelte.

– Talán melege van, és meg kell mosdatni.

Roza magához tért, és felpattant a helyéről, de megszédült, ezért újra le kellett ülnie.

A mellettük elhúzó autók előbb lassítottak, de amint észrevették a bátyuskát, továbbhajtottak. Úgy hitték, akármi is történik, az Úr tudja, mit csinál.

Rozát Piotrral együtt a paplakba vitték.

A bátyuska felesége akkor még élt. Hideg vízbe mártotta a gyereket, aztán olívaolajjal és mirhával kente be a testét. Roza megetette, és Piotr elaludt, mint az egyetlen igaz teremtmény, akit a Nílusból halásztak ki, s mintha a podláziai út mellett kapott napszúrásnak nyoma sem maradt volna.

Roza és Jan egymással szemben ültek, a bátyuska felesége kolbászt, sajtot és kenyeret tett eléjük. Házi zsubrovkával öblítették le, és Roza szégyenlősen lesütötte a szemét, holott az egyikre már alig látott.

– Imádkozzunk most a boldogságos Péterhez és Fevroniához – mondta a bátyuska.

A mátyuska összekacsintott vele, elmosolyodott, és meggyújtotta a gyertyákat.

Leszállt az est és az első köd Podlaziára. Piotr a mátyuska paplanja alatt elégedetten szuszogott.

A mátyuska sajtot vágott czarnuszkával, ami gyorsan fogyott, akárcsak a vodka. Jan, aki csukott szemmel ismerte az összes templomajtó, titkos folyosó, szekrény és lépcső kulcsát, aki minden zárat meg tudott javítani, felújította a templom padlóját, megfelelő keretet talált a tönkrement ikonoknak és soha még csak meg sem érintett egyetlen nőt sem, akkor elhatározta, hogy magához veszi Rozát, a fiával együtt.

Úgy beszéltek, hogy a bátyuska, a mátyuska, a Szentlélek, Piotr és Fevronia intézték el a dolgot aznap este, kolbász és vodka mellett. Piotr az áldott Piotrról kapta a nevét. Korábban másképp hívták Roza fiát, de hogy hogyan, arra már senki nem emlékszik.

A bátyuska az esküvőkön gyakran elmesélte ezt a történetet. A knyázzról és a feleségéről, de Rozáról meg Janról is. Emlékszem erre még gyerekkoromból a liturgiákról. – Miután Piotr és Fevronia hajóra szálltak, nehéz próbákat kellett kiállniuk.

A bátyuska itt drámaian elhallgatott, és körbenézett a templomban, mintha látni akarta volna a folytatás iránti érdeklődést. A kíváncsiságot azonban egyre inkább szelíd és elnéző mosoly váltotta, mert már mindenki ismerte a történetet.

A szerző
portréfotóját
Veronika
Elekaničová
készítette

– Fevroniát először egy házas férfi kívánta hűtlenségbe vinni... – A bátyuska ismét körbenézett a templomban, és megvárta, míg a jelenlevők legalább egy kevéske felháborodást mutatnak. De akkor már szinte mindenki hűtlenkedett.

– A nő a szentek látnoki képességével előbb értette meg a férfi ártó szándékát, mint hogy az bármit is kimondott volna, ezért kérte, hogy igyon a folyóvízből, előbb a hajó egyik oldalán, aztán a másikon. Miután így tett, Fevronia megkérdezte, melyik oldalon ízlett neki jobban a víz. A férfi nem tudta eldönteni, mert mindkettőt egyformán kellemesnek találta. Ő erre azt mondta, így van ez a nőekkel is – nem szabad megfélemlenie a feleségéről abban a naiv elképzelésében, hogy a másik nő jobb. A szóban forgó férfi rémülettel tudatosította, hogy egy tiszta és szent lélekkel van dolga, és többé nem gondolt a hűtlenkedésre.

Rendszerint csak Roza és Jan örült a történetnek. Nem tudom, hogy ez valamiféle szeretet volt-e, amiről úgy döntöttek, nem becsülik túl. Nem keresnek semmi nagy horderejű dolgot, akárcsak a hajnowkai Kauflandban, a kiárusított, olcsó mogyorókrémes rudacs-kák melletti polcokon.

Élő példái voltak annak, hogy az életben bármi lehetséges, miközben sokan vannak, akik feladnák. Minden egyes alkalommal, amikor láttam, ahogy együtt takarítják a *cerkevet*, tesznek-vesznek az egyre legyengültebb bátyuska kertjében, amikor a férfi segítette a nőnek széthordani a röplapokat az elszórt házak közt..., azt mondtam magamban, hogy a dolgok csak annyira bonyolultak, amennyire azzá tesszük őket.

A kapcsolatokat akkoriban nekünk a színes fotósztorik jelentették a Bravóból, és a roszzul szinkronizált argentin szappanoperák. És Roza meg Jan nem egészen illettek bele a koncepcióba.

– Kérem az újságot – mondta Roza lábujjhegyen állva a hokedlin.

Jan körbenézett, és odanyújtotta neki a Hajnowské wiadomosci-t, a *cerkevel* kapcsolatos eseményekről és újdonságokról szóló havilapot. Májig megjelenik. Azt hiszem, a szerkesztőbizottságból egyedül Stefan halt meg, ő volt a csodafelelős a lapnál, de olykor írt egy recenziót vagy ünnepi ételreceptet is. Az ünnepi étel többnyire pirog volt, a legkülönbé-
lébb módokon elkészítve, de az utóbbi években már az egészségesebb, rozs- vagy tönköly-
lisztből készült változatok is megjelentek.

A szentek életrajzait ma is Daria készíti.

– Ezzel nem fényesíthetem az ablakot – mondta Roza, és a jó szemével az újságra pillantott.

– Miért?

– Ez szentségtörés.

– Más újság itt nincs – mondta Jan.

– Mégsem tisztíthatom Szent Pantaleonnal az ablakot.

– Akkor keress valami mást.

Roza belelapozott az újságba, tekintete néha érdeklődve akadt meg egy-egy fényképen.

– Nézd, itt a bátyuskánk a varsó-bielskai konferencián, láttad?

A kép kicsi volt és fekete-fehér, a papság ott állt egymás mellett két sorban, fekete reverendában.

Mindketten ráhunyorítottak a fotóra, és büszkeséggel nézték a milliméteres arcokat, amelyek közt a bátyuskát még véletlenül sem lehetett felismerni.

– Akkor itt tépd ki, a Hajnowskie dni Muzyki cerkiewnej-nél. Behajtogatta Isus keresztje körül a lepelt, hogy egyenletes legyen, és bocsánatkérően keresztet vetett.

Az egyik kezében az ablaktisztító sprét tartotta, és átszellemülten permetezett, mintha az ablak maszatosságától függene, hogy megállítják-e majd egyszer valamelyik *mytarstvoban*.

A *mytarstvo* olyan határátkelő, ahol halálunk után felelünk a bűneinkért. Hamar megértjük, melyik utat szánták nekünk, mert szégyenkezni kezdünk az életünk miatt. Így tanultuk a pravoszláv *cerkevben*, de a hajnowkai osztálytársaink, akik a katolikus templomba jártak, ezt másképpen magyaráznák.

Egy alkalommal, már az ogolniakban, Magda azt mondta nekünk, hogy a lelkek a purgatóriumba jutnak. De ott még sem ördög, sem Isten nem lesz, csak nagy gyertyákat tartanak majd, és akkor születik meg a döntés rólunk, amikor végigégnek. Nálunk a súlyos betegek kezébe adtak gyertyákat az utolsó gyónáskor. Vagyis nem tudom, mondhatja-e vala-

ki, hogy utoljára történik a dolog, mert hivatalosan az utolsó kenetet is a betegek kenetének hívták, de mindenki utolsóként emlegette.

Pawla férjéhez nem volt idő papot hívni. Jolantához ugyan hívtak, de végül úgyis megégett. Nincs választásunk. Ha a gyertya soká lobog, azt jelenti, sok bűne volt a megholtaknak és a léleknek meg kell tisztulnia.

Amint egy szombat reggel a fürdőszobát súroltam és klórt öntöttem a vécébe, azon tűnődtem, vajon nem pontosan így nézhet-e ki a purgatórium. Addig térdelünk kagylóba dugott fejjel a klórszagban, amíg utánunk nem jön valaki, és azt nem mondja: – Elég volt.

Erre lehúzzuk a gumikesztyűt, és várjuk, hová visznek bennünket. Melyik irányba. Lehet, hogy a következő klóros fürdőszobába, és addig kell majd súrolnunk a csempéket, amíg meg nem ismétlődik a folyamat.

Magda eljárt gyónni, mert szexelt a barátjával, és félt az isteni büntetéstől. Ezt hallgatta egész életében.

– Gondoljátok, hogy ezért pokolra jutok? De nem csinálunk ám mindent – mondta egyszer földrajzóra előtt. Nem tudtunk válaszolni neki, mert nem akartunk hülyének tűnni. Fogalmunk sem volt a szexről, sem a halál utáni életről, vagyis csak annyi, amit a *cerkevben* meg az iskolában hallottunk, vagy amit a Bravóban olvastunk.

Nem kérdeztük, *mi* a minden, és *mi* az, amit nem csinálnak, holott roppantul érdekelt volna bennünket. Jobban, mint a lengyel nehézipar, amiből karikázós tesztet írtunk. A karikázós teszt az első komolyabb kicseszés volt, amivel találkozhattunk az életben. Van, hogy egyszerűen szerencséd van, és még azok is, akik soha nem hallottak semmilyen nehézipparról, jobban karikáznak, mint azok, akik úgy érzik, bármelyik gyár szóvivőjének elmehetnének.

Néha elég volt bízni. Ha nem is magunkban, de legalább abban, hogy valahogy majd lesz. És mindig lett is valahogy. Andrzej Koslowski rendre minimum hetven százalékot ért el, pedig se tankönyve, se jegyzetei nem voltak. Néha odajött és leült közénk, mi meg mind őt akartuk. Készek voltunk tanácsokkal ellátni, hagytuk, hogy másoljon rólunk, és egyszer Dorota azt mondta nekem: – Szeretném megnyalni a fülét.

Ezen elgondolkodtam, és borzasztóan érdekelt, hogy vajon a Bravóból vagy Magdától hallotta-e. Attól kezdve mintha jobban bámultam volna én is a fülét.

A késztetés, hogy megérintsük mások bőrét, valahol bennünk gyökerezik. Akárcsak a pestis Podláziában. Dorota először és elsőként Andrzej Koslowski bőrét akarta megérinteni. Bizonyos dolgok egészen világosak voltak előtte, és nem szégyenkezett emiatt. Hatvan százalékra karikázta a tesztet, átment. Kezdődhetett a szünidő. Tizenhat évesek voltunk.

fordította Paszmár Livia

A fordítás a Művészeti Alap (Fond na podporu umenia) támogatásával jött létre. / Realizované s finančnou podporou Fondu na podporu umenia.

Alena Sabuchová (1989) prózaíró. A Pozsonyi Színházművészeti Egyetem dramaturgia és forgatókönyv-írás szakán diplomázott. A *Zadné izby [Hátsó szobák]* című debütje Ivan Krasko-díjat kapott. A 2016-os novelláskötetet a *Septuchy [Seppegők]* című regény követte, amely elnyerte az év könyvterméséből válogató rangos Anasoft litera díjat. A regény a lengyel Podlázia rusztikus vidékén játszódik, ahol a septyuchy-nak (seppögök) nevezett népi gyógyítók is tevékenykednek.

Paszmár Livia (1986) irodalmár. A Szlovák Tudományos Akadémia Világirodalmi Intézetében szerzett doktori fokozatot 2017-ben. Pozsonyban él.